

Afiliant

Krajowa Sekcja Oświaty i Wychowania

00-838 Warszawa, ul. Prosta 30, tel. (22) 827 92 38, +48 796 293 878

edukacja@solidarnosc.org.pl

www.solidarnosc.org.pl/oswiata

Alternatywna propozycja Krajowej Sekcji Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność” w zakresie rozliczania godzin nadliczbowych nauczycieli i wynagrodzenia za godziny nadliczbowe i wycieczki szkolne.

PROJEKT

USTAWA

z dnia .....

o zmianie ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela

Art. 1

W ustawie z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2024 r. poz. 986, z późn. zm.) art. 42 ust. 1 i 2 otrzymują brzmienie:

Art. 42

1. Czas pracy nauczyciela wynosi do 40 godzin tygodniowo i obejmuje:

- 1) realizację obowiązkowego tygodniowego wymiaru zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych (pensum) o którym mowa w art. 42 ust. .... (tabela);
- 2) wykonywanie innych obowiązków wynikających z zadań statutowych szkoły, w szczególności:
  - a) przygotowanie do zajęć,
  - b) sprawdzanie prac uczniów,
  - c) prowadzenie dokumentacji szkolnej,
  - d) kontakty z rodzicami,
  - e) udział w zebraniach, posiedzeniach rad pedagogicznych, szkoleniach, samokształceniu oraz innych zadaniach statutowych szkoły powierzonych przez dyrektora szkoły.

2. Wszystkie obowiązki służbowe nauczyciela wykonywane w ramach czasu pracy, o którym mowa w ust. 1, są równoważne i podlegają ewidencji.

Ewidencja czasu pracy nauczyciela ma charakter uproszczony i opiera się w przeważającej części na organizacji pracy szkoły oraz planie zajęć, a nie na bieżącym szczegółowym raportowaniu przez nauczyciela.

3. Okres rozliczeniowy czasu pracy nauczyciela wynosi 1 miesiąc.

4. Dobowy czas pracy nauczyciela co do zasady nie może przekraczać 8 godzin. Przekroczenie tego wymiaru jest dopuszczalne wyłącznie w przypadkach uzasadnionych szczególną organizacją pracy szkoły, w szczególności związanych z organizacją wycieczek szkolnych lub innych wydarzeń edukacyjnych, i nie może mieć charakteru planowego ani powtarzalnego.

Dobowy czas pracy nauczyciela nie może przekraczać 12 godzin.

Plan pracy nauczyciela musi zapewniać prawo do nieprzerwanego odpoczynku dobowego i tygodniowego, o którym mowa w przepisach Kodeksu pracy.

5. Dyrektor szkoły planuje organizację pracy nauczyciela w sposób zapewniający możliwość realizacji obowiązków w ramach tygodniowego czasu pracy, o którym mowa w ust. 1, oraz z poszanowaniem norm czasu pracy i odpoczynku.

Planowanie pracy w sposób prowadzący do systematycznego przekraczania dobowego wymiaru czasu pracy jest niedopuszczalne.

6. Łączny czas pracy nauczyciela nie może przekraczać przeciętnie 48 godzin tygodniowo w przyjętym okresie rozliczeniowym.

7. Praca nauczyciela przekraczająca tygodniowy czas pracy, o którym mowa w ust. 1, może być wykonywana wyłącznie za jego uprzednią zgodą oraz ma charakter wyjątkowy i incydentalny. Polecenie wykonywania takiej pracy nie może stanowić stałego elementu organizacji pracy szkoły.

Przekroczenie tygodniowego czasu pracy dopuszcza się wyłącznie w następujących przypadkach:

- 1) konieczności zapewnienia opieki nad uczniami w związku z organizacją:
  - a) wycieczek szkolnych,
  - b) wyjazdów edukacyjnych,
  - c) zielonych szkół,
  - d) konkursów, olimpiad i zawodów sportowych;
- 2) organizacji egzaminów zewnętrznych oraz innych form sprawdzania wiedzy uczniów, wynikających z przepisów prawa;
- 3) udziału nauczyciela w obowiązkowych posiedzeniach organów szkoły, odbywających się poza planowym czasem pracy przyjętym w tygodniowym planie zajęć nauczyciela, jeżeli ich termin wynika z przepisów prawa lub organizacji roku szkolnego;
- 4) wystąpienia sytuacji nagłych i nieprzewidzianych, wymagających zapewnienia bezpieczeństwa uczniom lub ciągłości pracy szkoły;
- 5) konieczności zastępstwa za nieobecnego nauczyciela, jeżeli nie jest możliwe zapewnienie realizacji zajęć w inny sposób w ramach czasu pracy nauczycieli zatrudnionych w szkole.

W innych przypadkach planowanie lub polecenie pracy przekraczającej tygodniowy czas pracy nauczyciela jest niedopuszczalne.

8. Liczba godzin pracy przekraczającej tygodniowy czas pracy nie może przekraczać 150 godzin w roku kalendarzowym.

9. Praca nauczyciela przekraczająca tygodniowy czas pracy, o którym mowa w ust. 1, może być wykonywana wyłącznie za jego uprzednią zgodą i wymaga:

- 1) pisemnego polecenia dyrektora szkoły;
- 2) wynagrodzenia w wysokości nie niższej niż 150% stawki godzinowej, obliczonej zgodnie z art. 35 ust. 3a.

10. Dyrektor szkoły prowadzi dokumentację czasu pracy nauczycieli w sposób umożliwiający analizę oraz kontrolę obciążenia pracą, w oparciu o plan pracy szkoły oraz informacje wynikające z organizacji pracy nauczyciela.

11. Plan zajęć nauczyciela ustala się w sposób możliwie zwarty oraz racjonalny, z uwzględnieniem konieczności efektywnego wykorzystania czasu pracy.

Organizacja czasu pracy nauczyciela nie może prowadzić do nieuzasadnionego ograniczenia możliwości podejmowania przez niego dodatkowego zatrudnienia.

12. Na wniosek nauczyciela dyrektor szkoły jest obowiązany, w miarę rzeczywistych możliwości organizacyjnych szkoły, ustalić plan zajęć w sposób umożliwiający łączenie zatrudnienia w więcej niż jednej szkole.

13. Odmowa uwzględnienia wniosku, o którym mowa w ust. 12, wymaga pisemnego uzasadnienia i nie może być oparta wyłącznie na przyjętej organizacji pracy szkoły ani na dążeniu do maksymalnego wypełnienia dobowego czasu pracy nauczyciela.

14. Czas sprawowania bezpośredniej opieki nad uczniami podczas wycieczek szkolnych, wyjazdów edukacyjnych oraz innych form zajęć organizowanych poza szkołą w ramach działalności statutowej szkoły:

- 1) wlicza się do czasu pracy nauczyciela;
- 2) obejmuje faktyczny czas sprawowania opieki nad uczniami;
- 3) podlega wynagrodzeniu w wysokości odpowiadającej wynagrodzeniu za jedną godzinę ponadwymiarową, o której mowa w art. 35 ust. 3a.

15. Jeżeli czas, o którym mowa w ust. 11 powoduje przekroczenie tygodniowego czasu pracy nauczyciela, nauczycielowi przysługuje wynagrodzenie za każdą godzinę pracy ponad ten wymiar w wysokości określonej w ust. 9 pkt 2.

16. Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) sposób dokumentowania zadań nauczyciela w ramach 40-godzinnego tygodnia pracy;
  - 2) wzór uproszczonej ewidencji czasu pracy nauczyciela;
  - 3) zasady rozliczania godzin pracy przekraczających tygodniowy wymiar czasu pracy
- z uwzględnieniem konieczności ograniczenia obciążeń biurokratycznych oraz zapewnienia przejrzystości i rzetelności rozliczania czasu pracy.

Art. 2

Dotychczasowe ustępy 2a–7b art. 42 ustawy, o której mowa w art. 1, otrzymują odpowiednio nową numerację.

Art. 3

Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania wyda rozporządzenie, o którym mowa w art. 42 ust. 16 ustawy zmienianej w art. 1, w terminie 3 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 4

Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 września 2026 r.

UZASADNIENIE

do projektu ustawy o zmianie ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela

I. Cel i potrzeba wprowadzenia zmian

Celem projektowanej ustawy jest kompleksowe uregulowanie zasad czasu pracy nauczycieli poprzez jednoznaczne określenie, że tygodniowy czas pracy nauczyciela wynosi 40 godzin i obejmuje wszystkie obowiązki wynikające z zatrudnienia.

Obowiązujące brzmienie art. 42 Karty Nauczyciela nie określa w sposób precyzyjny relacji pomiędzy obowiązkowym tygodniowym wymiarem zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych (pensum) a pozostałymi obowiązkami nauczyciela. W praktyce prowadzi to do:

- 1) istotnych rozbieżności interpretacyjnych pomiędzy szkołami i organami prowadzącymi,
- 2) braku jednolitego standardu rozliczania czasu pracy nauczycieli,
- 3) systemowego zjawiska wykonywania pracy poza pensum bez odpowiedniego ujęcia w czasie pracy,
- 4) braku realnej kontroli obciążenia pracą nauczycieli.

W konsekwencji obecny model prowadzi do sytuacji, w której znaczna część pracy nauczyciela – w szczególności przygotowanie do zajęć, sprawdzanie prac uczniów, kontakty z rodzicami oraz realizacja obowiązków organizacyjnych – pozostaje poza realnym systemem ewidencji i rozliczania czasu pracy.

Projektowana regulacja stanowi odpowiedź na wieloletnie postulaty środowiska nauczycielskiego oraz zmierza do dostosowania przepisów do współczesnych standardów prawa pracy i zarządzania organizacją pracy.

II. Istota proponowanych rozwiązań

Projekt wprowadza spójny model czasu pracy nauczyciela oparty na następujących zasadach:

1. Jednoznaczne określenie 40-godzinnego tygodniowego czasu pracy

Projekt wprowadza jednoznaczne wskazanie, że tygodniowy czas pracy nauczyciela wynosi 40 godzin i obejmuje zarówno realizację pensum, jak i wszystkie pozostałe obowiązki wynikające z zatrudnienia.

Rozwiązanie to eliminuje dotychczasową niejednoznaczność oraz przywraca spójność z ogólnymi zasadami prawa pracy.

2. Zrównanie wszystkich obowiązków nauczyciela

Projekt wprost wskazuje, że wszystkie obowiązki wykonywane przez nauczyciela w ramach stosunku pracy mają charakter równoważny.

W praktyce oznacza to odejście od dotychczasowego dualizmu:

- 1) „pensum” jako pracy właściwej,
- 2) oraz „pozostałych obowiązków” jako pracy niewidocznej.

3. Wprowadzenie uproszczonej ewidencji czasu pracy

Projekt zakłada wprowadzenie uproszczonego modelu ewidencji czasu pracy, opartego przede wszystkim na:

- 1) organizacji pracy szkoły,

- 2) planie zajęć,
- 3) zadaniach wynikających z funkcjonowania szkoły.

Celem jest uniknięcie nadmiernego obciążenia nauczycieli obowiązkami biurokratycznymi, przy jednoczesnym zapewnieniu przejrzystości i możliwości analizy czasu pracy.

4. Wprowadzenie miesięcznego okresu rozliczeniowego

Projekt ustanawia miesięczny okres rozliczeniowy, co umożliwia:

- 1) elastyczne planowanie pracy,
- 2) uwzględnienie zmienności obciążeń (np. klasyfikacje, egzaminy, wycieczki),
- 3) bardziej racjonalne zarządzanie czasem pracy.

5. Określenie maksymalnego dobowego czasu pracy

Projekt wprowadza maksymalny dobowy czas pracy nauczyciela na poziomie 8 godzin a w szczególnych przypadkach 12 godzin, z zachowaniem standardów wynikających z Kodeksu pracy, w szczególności prawa do odpoczynku dobowego i tygodniowego.

Jednocześnie przewidziano możliwość odstępstw w przypadku wycieczek szkolnych, z obowiązkiem zapewnienia równoważnego okresu odpoczynku.

6. Wprowadzenie zasady wyjątkowości pracy ponadnormatywnej

Projekt jednoznacznie wskazuje, że praca przekraczająca tygodniowy czas pracy ma charakter wyjątkowy i nie może stanowić stałego elementu organizacji pracy szkoły.

Wprowadzono również mechanizm zabezpieczający przed nadużywaniem nadgodzin poprzez wskazanie, że łączny czas pracy przekraczający normę nie może mieć charakteru stałego.

7. Uregulowanie zasad wynagradzania pracy ponadnormatywnej

Projekt wprowadza obowiązek wynagradzania pracy przekraczającej tygodniowy czas pracy na poziomie nie niższym niż 150% stawki godzinowej.

Rozwiązanie to:

- 1) eliminuje zjawisko nieodpłatnej pracy,
- 2) wzmacnia ochronę pracowniczą,
- 3) wprowadza przejrzystość finansową.

8. Doprecyzowanie zasad rozliczania wycieczek szkolnych

Projekt po raz pierwszy kompleksowo reguluje czas pracy nauczyciela podczas wycieczek szkolnych poprzez:

- 1) jednoznaczne wliczenie tego czasu do czasu pracy,
- 2) wskazanie, że obejmuje on faktyczny czas opieki nad uczniami,
- 3) powiązanie wynagrodzenia z zasadami dotyczącymi godzin ponadwymiarowych.

9. Doprecyzowanie odpowiedzialności dyrektora szkoły za organizację pracy

Projekt wprowadza obowiązek planowania pracy nauczycieli przez dyrektora w sposób umożliwiający realizację obowiązków w ramach 40-godzinnego tygodnia pracy.

Rozwiązanie to przenosi ciężar odpowiedzialności z nauczyciela na organizację pracy szkoły.

III. Przewidywane skutki społeczne i gospodarcze

1. Skutki społeczne

Projekt przyczyni się do:

- 1) poprawy warunków pracy nauczycieli,
- 2) ograniczenia przeciążenia pracą,
- 3) zmniejszenia ryzyka wypalenia zawodowego,
- 4) zwiększenia stabilności zatrudnienia w zawodzie nauczyciela.

2. Skutki dla systemu edukacji

- 1) zwiększenie przejrzystości organizacji pracy szkół,
- 2) poprawa efektywności zarządzania,
- 3) lepsze wykorzystanie czasu pracy nauczycieli.

3. Skutki gospodarcze

Projekt może powodować wzrost kosztów związanych z wynagradzaniem pracy ponadnormatywnej.

Jednocześnie należy wskazać, że:

- 1) koszty te w dużej mierze odzwierciedlają już istniejące obciążenia pracy,
- 2) projekt eliminuje zjawisko pracy nieodpłatnej,
- 3) poprawa warunków pracy może ograniczyć koszty pośrednie (absencja, rotacja).

IV. Wpływ na sektor finansów publicznych

1. Projekt może mieć wpływ na wydatki jednostek samorządu terytorialnego w związku z:
  - 1) koniecznością wynagradzania pracy ponadnormatywnej,
  - 2) wdrożeniem systemu ewidencji czasu pracy.
2. projekt:
  - 1) umożliwi bardziej racjonalne planowanie pracy,
  - 2) zwiększa kontrolę nad obciążeniem pracą,
  - 3) może ograniczyć długofalowe koszty funkcjonowania systemu oświaty.

V. Wpływ na rynek pracy

Projekt pozytywnie wpływa na rynek pracy poprzez:

- 1) zwiększenie atrakcyjności zawodu nauczyciela,
- 2) poprawę warunków zatrudnienia,
- 3) ograniczenie odpływu kadr z systemu edukacji.

VI. Zgodność z prawem Unii Europejskiej

Projekt jest zgodny z przepisami prawa Unii Europejskiej, w szczególności z:

- 1) Dyrektywą 2003/88/WE dotyczącą organizacji czasu pracy,
- 2) zasadą prawa do odpoczynku,
- 3) zasadą ochrony pracownika.

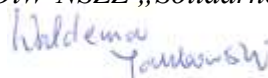
VII. Podsumowanie

Projekt ustawy stanowi systemową reformę zasad czasu pracy nauczycieli, zmierzającą do zapewnienia przejrzystości, sprawiedliwości i zgodności z zasadami prawa pracy.

Regulacja wprowadza równowagę pomiędzy interesem pracodawcy a ochroną praw pracowniczych nauczycieli, a jednocześnie tworzy podstawy do bardziej efektywnego zarządzania systemem oświaty.

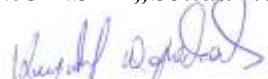
W imieniu Prezydium KSOiW
NSZZ „Solidarność”

Przewodniczący
KSOiW NSZZ „Solidarność”

dr Waldemar Jakubowski

Zastępca Przewodniczącego
KSNiO NSZZ „Solidarność”

Krzysztof Wojciechowski